

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

17. ČÍSLO / XII. ROČNÍK

8 Kč (12 Sk)

25. DUBNA 2004

Z obsahu:

„Svěřuji vám Kristův kříž“

Homilie Svatého otce
k mládeži o Květné neděli
6. dubna 2004
- strana 2 -

Chlapec, který rozmlouval s Bohem

Dominik Savio, chovanec
Dona Boska (1842-1857)
- strana 4 -

Strach vyslovit pravdu

Interview s kardinálem
Gustaafem Joosem
- strana 6 -

Zpověď - užitečný teploměr

Rozhovor s prefek-
tem Kongregace pro
bohoslužbu a svátostný
řád kardinálem
Francisem Arinzem
- strana 8 -

Umučení Krista

v pohledu dominikána
P. Augustina Di Noia
- strana 10 -

Být studený, nebo horký

- strana 13 -

Papež Pius XII. (13)

Četba na pokračování
- strana 14 -

Země, kde křesťanů neubývá, nýbrž přibývá

Čínská církev roste
uprostřed pronásledování
- strana 15 -

*Šimone, synu Janův,
miluješ mě?*

Reliéf v chóru chrámu Notre Damme v Paříži

Opakovaný rybolov

Zamyšlení nad liturgickými
texty dnešní neděle

Miluješ mě více než ostatní?

Evangelista, kterého Ježíš miloval, tě zve ještě za tmy na místo, kde máš být svědkem více než historické události. Až přibude světla, jistě rozpoznáš, že právě zde před třemi lety po zázračném rybolovu dostal život Šimona a jeho druhů zcela nový směr. S dnešním svítáním nastává úsvit nové etapy nikoliv pro několik rybářů, ale pro celé lidstvo. Začne však podobně jako tehdy. *Rybáři lidí*⁽¹⁾, kteří se mezitím vrátili ke svému původnímu řemeslu, opět pracovali celou noc nadarmo. Lidský nezdar může být ovšem tou nejlepší přípravou pro přijetí nečekaných Božích milostí a darů.

I marná práce je vysilující, tím spíše, že v tomto případě nemají učedníci co jíst. A přece je o ně postaráno. Nepoznaný Ježíš na ně s láskou myslí jako na své děti. Je jen zapotřebí, aby ho uposlechli a hodili síť na pravou stranu.

Pokud lovíš tam, kde nemáš, nesmíš se divit, že se namáháš nadarmo. Uděláš-li však přesně bez svých výhrad to, co chce po tobě Pán, nemůžeš mít neúspěch. Jen se podívej na množství ryb v Petrově síti. Ačkoliv je jich takové množství, síť se neprotrhla.

Jan vnímá a rozpoznává Pána jako první nejen zrakem, ale především čistým srdcem, které láska zavedla až pod jeho kříž na Kalvárii. A Petr, který nyní *mnoho miluje, protože mu bylo mnoho odpuštěno*⁽²⁾, spěchá vstříc Pánu i přes vody. A Ježíšovo Srdce, z lásky probodené, připravuje na břehu snídani pro svoje děti. Uvědomuješ si, čeho všeho je schopná opravdová láska? Za chvíli se přesvědčíš, jak velice Ježíši záleží především na ní.

Platí ještě jeho slovo, že Šimon je *skála, na které zbuduje svou církev*⁽³⁾, když tato Skála tak žalostně selhala při první zkoušce? O síle opravdové věrnosti rozhoduje láska. To je to jediné, k čemu se Pán nyní vrací. Zajímá ho, v jakém stavu je Petrovo srdce právě nyní.

„Šimone, miluješ mě?“

Přednědávnm se prvnímu z apoštolů zdálo, že Pán ho dokonale nezná a nedoceňuje, čeho je schopen: „*Já že nemohu jít za tebou? Svůj život za tebe položím!*“⁽⁴⁾ Jaká bude jeho odpověď poté, co trpce poznal a prožil svou vlastní křehkost?

„Pane, ty víš, že tě miluji.“

Proč však Ježíš svou otázku třikrát opakuje? Nevěří snad Šimonovi, nebo ho chce přivést do rozpaků? Nikoliv, chce znovu a znovu slyšet to, co tak rád slyší i z úst, která opakovaně

prohlašovala, přísahala: „*Vůbec ho neznám!*“⁽⁵⁾ Ačkoliv Ježíš *ví všechno*, nikdy se nepřesytí tvým upřímným vyznáním lásky. Tobě se už může zdát, že je opakuješ do omrzení, pro něho však jsou to vždy věčně nová a ta nejkrásnější slova, jaká mu můžeš říct.

Sebejistě ujišťování ani tasený meč nebyly žádnou zárukou oné rozhodující pevnosti, jakou potřebuje *Skála*. Jedině opravdová **láska** upřímného srdce, která se opírá o lásku Srdce Ježíšova, může být tak pevným základem, aby na něm mohl Boží Syn zbudovat svou církev. A jaká je to moc, kterou Pán uděluje svému prvnímu nástupci? *Pas moje ovce a beránky*. Služba **pastýře** je služba lásky: lásky k nejvyššímu Pastýři a lásky ke stádu, které patří **Jemu**.

Právě tam, kde se třásl před obyčejnou děvečkou, prohlásí láskou proměněný a zocelený Petr před *nejvyšším veleknězem, že je třeba více poslouchat Boha nežli lidi*, a odejde odtud nikoliv s pláčem jako tehdy, ale *s radostí, že směl vytrpět pro Ježíše příkoří*.

Teprve poté, až splnil své poslání a *upevnil své bratry*⁽⁶⁾, přijde čas, *následoval Pána a oslavil svou smrtí* Toho, kterého oslavil svědectvím svého slova a života. Nauč se dívat i na smrt jako na nejzávažnější dar, ve kterém láska obrací všechnen zdánlivý zmar v jeho pravý opak, aby se stal Boží slávou.

Přisedni u dohořívajícího ohně k nenápadné skupině rybářů ke skromné snídani. Jak neokázalé jsou to počátky a základy, které tu byly položeny! Čekal jsi slavnostnější formu a prostředí? To nejslavnější a nejvznešenější je skryto uvnitř, v jistotě, že *Ježíš ví všechno...* Kariéra v Božích službách má zcela jiný začátek, průběh a konec, než na jaký jsme zvyklí. Je to následování Beránka, který *byl nejdříve zabit*, aby mu nakonec *miliony a stamiliony vzdávaly čest, slávu a chválu*, protože právě jemu patří *všechna moc, bohatství, moudrost a síla*. Je to tentýž Beránek, který dnes řekl svým dětem, kam mají hodit síť, aby pak s nimi mohl posnít na břehu moře.

I s tebou rád posnídá po marné námaze a dlouhých nocích. Všechno se promění, kdykoliv mu po pravdě odpovíš na jeho věčnou otázku: *Miluješ mě? Více než tito?* Ačkoliv *ví všechno*, chce to stále znovu a znovu slyšet z tvých úst a z tvého srdce.

Chci tě oslavovat, Pane, neboť jsi mě vysvobodil. Můj nářek jsi obrátil v tanec, chci tě chválit navěky, můj Bože!⁽⁷⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ srov. Lk 5,10; ⁽²⁾ srov. Lk 7,48;

⁽³⁾ srov. Mt 16,18; ⁽⁴⁾ Jan 13,37; ⁽⁵⁾ Mt 26,72;

⁽⁶⁾ srov. Lk 22,33; ⁽⁷⁾ resp. žalm 30

Liturgická čtení

1. čtení - Sk 5,27b-32.40b-41

Velekněz začal apoštoly vyslýchat: „Přísne jsme vám přece zakázali, že v tom jménu už nesmíte učit. Přesto však Jeruzalém je plný toho vašeho učení a chcete na nás přivolat pomstu za krev onoho člověka.“

Ale Petr a ostatní apoštolové na to řekli: „Více je třeba poslouchat Boha než lidi. Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, když vy jste ho pověsili na dřevo a zabili. Ale Bůh ho povýšil po své pravici jako vůdce a spasitele, aby Izraeli dopřál obrácení a odpuštění hříchů. A my jsme svědky těchto událostí, stejně i Duch svatý, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají.“

Dalí apoštoly zbičovat a zakázali jim mluvit ve jménu Ježíšově. Pak je propustili. A oni odcházeli z velerady s radostí, že směli pro to jméno trpět příkoří.

2. čtení - Zj 5,11-14

Já, Jan, měl jsem vidění a uslyšel jsem hlas velkého množství andělů shromážděných kolem trůnu, bytostí a starců – bylo jich na milióny a stamilióny – a volali silným hlasem: „Beránek, který byl zabit, si zaslouží, aby přijal moc, bohatství, moudrost a sílu, čest, slávu i chválu!“ A všechno tvorstvo na nebi, na zemi, v podsvětí i na moři, a vše, co je v nich, jsem slyšel volat: „Tomu, který sedí na trůně, i Beránkovi přísluší chvála, čest, sláva i moc na věčné věky!“ Tu ony čtyři bytosti přidaly: „Amen!“ A starci padli na tvář a poklonili se.

Evangelium - Jan 21,1-19

Ježíš se znovu zjevil svým učedníkům, a to u Tiberiáského moře. Zjevil se takto: Byli pohromadě Šimon Petr, Tomáš zvaný Blíženec, Natanael z Galilejské Kány, synové Zebedeovi a ještě jiní dva z jeho učedníků. Šimon Petr jim řekl: „Půjdu lovit ryby.“ Odpověděli mu: „I my půjdeme s tebou.“ Vyšli tedy a vstoupili na loď, ale tu noc nic nechytili. Když už nastávalo ráno, stál Ježíš na břehu, ale učedníci nevěděli, že je to on. Ježíš se jich zeptal: „Dítky, nemáte něco k jídlu?“

Odpověděli mu: „Nemáme.“

On jim řekl: „Hod'te síť na pravou stranu lodi a najdete.“ Hodili ji tedy a nemohli ji už ani utáhnout pro množství ryb.

Tu onen učedník, kterého Ježíš miloval, řekl Petrovi: „Pán je to!“ Jakmile Šimon Petr uslyšel, že je to Pán, přehodil přes sebe svrchní šaty – byl totiž oblečen jen nalahko – a skočil do moře. Ostatní učedníci dojeli s lodí – nebyli od země daleko, jen tak asi dvě stě loket, a táhli síť s rybami.

Když vystoupili na zem, viděli tam žhavé uhli a na něm položenou rybu a vedle chléb. Ježíš jim řekl: „Přineste několik ryb, které jste právě chytili.“ Šimon Petr vystoupil a táhl na zem síť plnou velkých ryb, bylo jich sto třiapadesát. A přesto, že jich bylo tolik, síť

Pokračování na str. 5

Chlapec, který rozmlouval s Bohem

Dominik Savio, chovanec Dona Boska (1842–1857)

Dnes se najdou lidé, kteří o Dominikovi říkají: To je svatoušek, „mléko a med“, který nemůže oslovit dnešní mládež. Je však třeba lépe se podívat na tohoto chlapce, a zjistíme, že je to malý hrdina, který obdivuhodně od časného mládí vynikal neobyčejnou svatostí.

Narodil se v Riva di Chieri 2. dubna 1842, kam se jeho rodiče přestěhovali za prací. Jeho otec měl malou kovářskou dílnu. Když byly chlapci dva roky, vrátili se rodiče do Murialda. Dominik byl docela malý chlapec, když se jednou jeho otec vrátil z práce a synáček se na něho zahleděl a řekl: „Tatínku, jsi unavený? Já nejsem moc hodný, ale modlím se za tebe k Pánu Bohu.“

Maminka ho brává s sebou každou neděli na mši svatou. Jiné děti před začátkem bohoslužby vyrušují a zlobí, ale Dominik si kleká na podlahu a usebraně se modlí. Když se někdy doma stane, že někdo zasedne k jídlu bez modlitby, Dominik odmítá přisednout: „Nemohu jíst s někým, kdo si sedá ke stolu jako dobytče.“ Již v sedmi letech ví velmi dobře, co je to Eucharistie, a je mu dovoleno, aby přistoupil k prvnímu svatému přijímání. Udělal ten den čtyři předsevzetí – čtyři stupně, po kterých chce vystoupit v Božím vrcholku: „Budu často přistupovat ke svatě zpovědi a svatému přijímání; budu dodržovat svátky; mémi přáteli budou Ježíš a Maria; raději smrt než hřích.“

Ježíš je skutečně jeho nejlepším přítelem. Přítelem, který mu rozněcuje srdce, vede ho k oběti, a to až k oběti života, je-li to jeho vůle. „Ten, koho na světě nejvíce miluji, je Ježíš!“ Odevzdal Ježíši celé své srdce a svůj život.

Do školy a zpět musí ujit každý den 15 km po ne právě bezpečných cestách. Ptají se ho, zda nemá strach. Odpovídá: „Jaký strach, vždyť nejsem sám! Doprovází mě můj anděl strážný.“ Jednou v zimě, když třída čekala na učitele, dva chlapci naházeli do kamení sníh a kamení. Když

přišel učitel, byl jim hodný kněz Don Cugliero, spolužáci označili za viníka Dominika Savia. Obviněný se vůbec nebránil; učitel ho přísně potrestal a ostatní se mu vysmívali. Když se později ukázalo, jaká byla pravda, učitel se ho ptal: „Proč jsi neřekl, že jsi nevinen?“ „Ten hlavní viník by byl vyloučen ze školy. Já jsem si myslel, že mně snad bude odpuštěno. A pak, myslel jsem na Ježíše, on byl také křivě obviněn.“

Ve škole Dona Boska

Don Cugliero představil Dominika svému příteli Donu Boskovi. 12. října 1854 doprovází tatínka Dominika na humna jednoho domu v Becchi, kam přišel Don Bosco se svými chlapci. Svatý vychovatel si Dominika odvedl do Turína do oratoře ve Valdoccu. V jeho pracovně je na stěně latinský nápis: „Dej mi duše, ostatní si ponech.“ Dominik si heslo přečte, pochopí jeho obsah a poznamená. „Zde se ‚neobchoduje‘ s penězi, ale s dušemi.“ Několik dní nato ve slůvku na dobrou noc řekne Don Bosco chlapcům: „Boží vůle je, aby-

chom se stali svatými. Bůh nám připravuje v nebi velkou odměnu, když se staneme svatými.“ Dominik jde za světcem a ptá se: „Jak to mám udělat?“ Don Bosco mu odpoví: „Služ Pánu s radostí!“

Od té chvíle se Dominik stává důvěrným Ježíšovým přítelem. Zpovídá se každý týden, denně je na mši svaté a u svatého přijímání. S radostí v srdci, veden duchem obětí, kterým ho inspiruje Pán, se věnuje denním životním povinnostem, které plní co nejdokonaleji a z lásky k Bohu, a snaží se získat ve škole i při hře své spolužáky pro Ježíše.

Již jako chlapec cítí potřebu věnovat se apoštolátu a hlásat Ježíše. Příležitosti mu k tomu nechybí. Mezi chlapci je jeden, který přinesl do Valdocca obscénní noviny. Dominik je roztrhá na kusy, i když přítom riskuje, že ho chlapec zbije. K bráně oratoře přijde protestant, aby zde rozvíjel svou propagandu. Dominik ho pošle pryč a odvede spolužáky, kteří mu naslouchali. Na cestě je vozka, který bezbožně kleje. Sladce ho napomen, aby změnil způsob své řeči.

Jde kolem kněz, který nese Eucharistii umírajícímu. Dominik bez váhání pokleká do bláta na ulici a přiměje k pokleknutí i jednoho úředníka, pro kterého prostře za zemi svůj kapesník. Dva hoši po sobě házejí kamením, až je jeden z nich zraněn na hlavě. Dominik mezi ně vstoupí a jménem Ukřižovaného je upokojuje a nic nedbá, že mohou rozbít hlavu jemu samému.

O prázdninách v Mondoniu, kam se jeho rodiče přestěhovali, vede hry mládeže, vyučuje katechismu. Všichni ho respektují, protože jeho autoritou je dobrota a veselost. V oratoři Dona Boska plane touhou být podobný ukřižovanému Ježíši. V jeho lůžku je několik kaminků, které mu svým nepohodlím skýtají příležitost dělat pokání za spolužáky, kteří jsou daleko od Krista. Jednou ho Don Bosco najde přikrytého jen jedním prostěradlem: „Ježíš na kříži byl chudší, než jsem já,“ vysvětluje hoch svému vychovateli.

Když Pius IX. vyhlásil 8. prosince 1854 dogma o Neposkvrněném početí Panny Marie, Dominik touží udělat něco pro Marii. Shromáždí své nejlepší spolužáky a vyzve je: „Spojme se a založíme mariánskou družinu, abychom pomohli Don Boskovi zachránit co nejvíce duší.“ Družina Neposkvrněné přistupuje co nejčastěji ke svátostem, modlí se, vyučuje spolužáky, aby získala pro Boha ty nejzarputilejší hochy.

Ve všem je jeho vůdcem Don Bosco, ale někdy je to on, kdo vede Dona Boska.

Rakev s ostatky Dominika Savia v Campofioreno

V jeho životopisu, který napsal Don Bosco dva roky po jeho smrti, je zaznamenána tato příhoda:

»Jednoho dne vstoupil do mého pokoje a požádal mě: „Pojďte rychle, je třeba udělat něco dobrého.“

„Kam mě chceš zavést?“

„Pospěte, jen pospěšte!“

Trochu jsem váhal, ale když naléhal, a já jsem se již vícekrát přesvědčil o důležitosti takových pozvání, vyhověl jsem mu a následoval jsem ho. Dominik vyšel ven, přešel jednu ulici, pak druhou a třetí, nikde se nezastavil, vůbec nemluvil. Nakonec zahnul do další ulice. Chodil jsem s ním ode dveří ke dveřím. Náhle se zastavil, vystoupil po schodech až do třetího poschodí a silně zazvonil.

„Musíte vstoupit sem,“ řekl a odešel.

Dveře se otevřely.

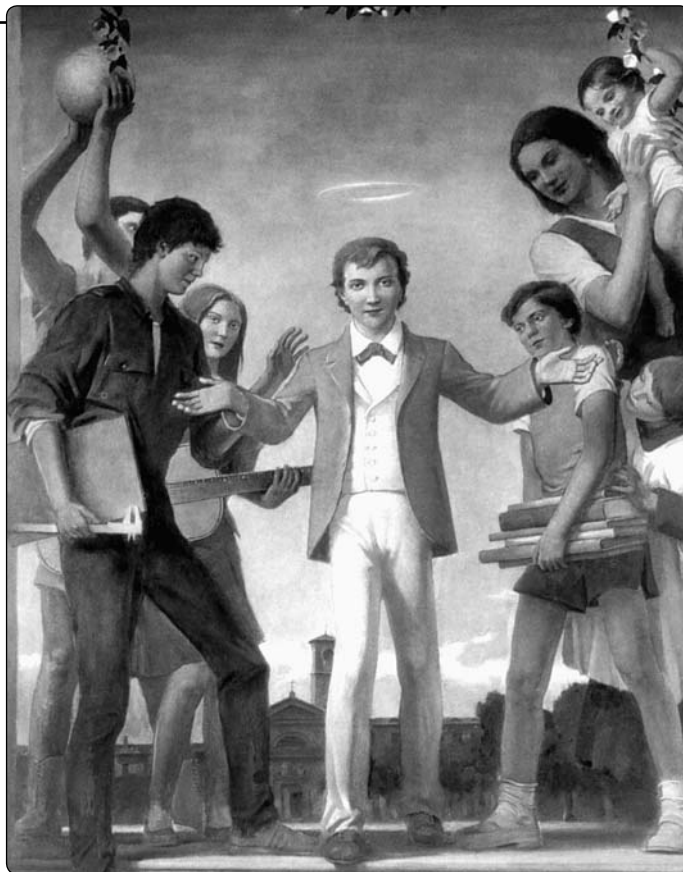
„Rychle, rychle než bude pozdě,“ uvítala mě nějaká žena. „Můj manžel se stal protestantem a nyní úpěnlivě prosí, aby mohl zemřít jako dobrý katolík.“

Přistoupil jsem k lůžku nemocného, na kterém byla patrná velká úzkost. Chtěl co nejdříve dát do pořádku své svědomí.

Jednou jsem se Dominika zeptal, jak mohl vědět, že je tam nějaký nemocný. Velmi smutně se na mě podíval a dal se do pláče. Více jsem se ho už neptal.«

Don Bosco si všiml, že od doby, kdy vstoupil do oratoře, život chlapců se zde rozhodně zlepšil. Předtím musel všechno zvládat sám, nyní mu členové Dominikovy družiny vydatně pomáhali a pohotově zakročili v „horších situacích“, kdy lítaly mezi chlapci pohlavky a pěsti. Členové se ujímali také nově příchozích a pomáhali jim vpravit se do nového prostředí.

Dominikovo zdraví se však začalo rychle zhoršovat. V únoru 1857 se dostavil podivný kašel a horečky. Don Bosco rozhodl, že musí na čas přerušit studi-

Obraz sv. Dominika Savia z baziliky Panny Marie Pomocnice v Turíně

um a vrátit se domů. Dominik poslechl, zadíval se dlouze na Dona Boska a řekl: „Jdu domů, a už se nevrátím. Done Bosco, to je naposledy, co spolu hovoříme. Povězte mi, co můžu ještě udělat pro Pána?“

„Oběťuj mu svoje utrpení.“

„A co ještě?“

„Oběťuj mu svůj život.“ Hlas Dona Boska zvažněl. Věděl, že Pán tuto oběť přijme.

V Mondoniu ho otec i matka zahrnovali láskou. Dominik zemřel nečekaně již 9. března 1857.

Anastázie Molinová byla spolu s jeho rodiči při jeho smrti. »Vídala jsem ho v době jeho nemoci. V posledních dnech, když se jeho stav zhoršoval a on viděl, že maminka je smutná, těšil ji slovy: „Maminko, neplač, já jdu do nebe.“ Říkal, že vidí Pannu Marii a světce. Byla jsem při jeho smrti. Jeden hodný stařec se u něho modlil modlitbu umírajících. On na něho upřeně hleděl a v duchu se modlil s ním. Pak pokojně vydechl naposled.«

O svém vidění Panny Marie vyprávěl později zesnulý sám

LITURGICKÁ ČTENÍ - pokračování ze str. 3

se neprotrhla. Ježíš je vyzval: „Pojďte snídat!“ Nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: „Kdo jsi?“ Věděli, že je to Pán. Ježíš přistoupil, vzal chléb a dal jim, stejně i rybu. To bylo už potřetí, co se Ježíš zjevil učedníkům po svém zmrtvýchvstání. Když posnidali, zeptal se Ježíš Šimona Petra: „Šimone, synu Janův, miluješ mě více než tyto?“ Odpověděl mu: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu řekl: „Pas mé beránky.“ Podruhé se ho zeptal: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Odpověděl mu: „Ano, Pane, ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu řekl: „Pas mé ovce.“ Zeptal se ho potřetí: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Petr se zarmoutil, že se ho potřetí zeptal: „Miluješ mě?“ a odpověděl mu: „Pane, ty víš všechno - ty víš, že tě miluji.“ Ježíš mu řekl: „Pas moje ovce. Amen, amen, pravím ti: Dokud jsi byl mladší, sám ses přepásával a chodils, kam jsi chtěl. Ale až zestárneš, vztáhneš ruce a jiný tě přepásá a povede, kam nechceš.“ To řekl, aby naznačil, jakou smrtí oslaví Boha. A po těch slovech ho vyzval: „Následuj mě!“

Donu Boskovi v jednom z jeho „snů“: „Nejsvětější Panna Maria byla mou největší útěchou v životě i ve smrti. Povězte to svým chlapcům, aby nikdy nezapomněli ji vzývat!“

Pověst o jeho svatosti se v Církvi rychle rozšířila. Přišly i zázraky, které potvrdily jeho svatost. 12. června 1954 ho v bazilice Sv. Petra papež Pius XII. zařadil mezi svaté. Pak poklekl před jeho obrazem, aby mu vzdal úctu a prosil ho o přimluvu za celou církev.

Od 9. do 12. listopadu 2001 byla schránka s ostatky sv. Dominika Savia vystavena ve farnosti Campofioreno di Casatenovo (Lecco). Přišlo ho uctít velké množství matek, pro které je patronem, a také mnoho mladých. Jejich jménem ho pozdravil jeden z nich jménem David:

Drahý Dominiku Savio, je mi patnáct let jako tobě a chci tě pozdravit jménem všech.

Kéž tvá přítomnost obnoví v nás sladkou vůni pravé víry a odvahy rozhodnout se pro správný křesťanský život.

Doufám, že mnoho mladých i dospělých se vydá v životě za tebou, aby se jako ty stali svatými. Tvůj život byl velice prostý. Vyznačoval se důsledností, kázní a vědomím vlastních povinností.

Osvěcuj naši mysl a pomáhej nám, abychom jako ty plnili své povinnosti, přemáhali překážky a ničeho se nebáli. Chceme tě následovat, buď naším světlem na naší cestě.

Dnes, když jsi mezi námi, máme v tobě nového farníka, farníka z té nejlepší látky.

Jsmo šťastni z tvé přítomnosti a z dobra, které nám po sobě zanecháváš.

Čao, David

Svátek sv. Dominika Savia slaví salesiánská rodina 6. května.

Strach vyslovit pravdu

Kardinál Gustaaf Joos je 80letý farář malé vlámské farnosti Landskouter u Gentu (Belgie). Je od mládí přítelem Jana Pavla II., se kterým krátce po 2. světové válce bydlel na belgické koleji v Římě. Později byl profesorem morální teologie a církevního práva na semináři v Gentu a vedl diecézní církevní soud. Při posledním kardinálském kolegiu obdržel kardinálskou hodnost podobně jako Tomáš Špidlík.

Když počátkem tohoto roku představil v nezkrácené podobě pozice katolické mravní nauky, vyvolal tím velký rozruch. Kardinál poskytl časopisu PUR interview:

PUR: *Vrátil jste se právě z Říma, kde vám byl předán jako novému kardinálu „váš kostel“.*

Kardinál Joos: Ano, je to farní kostel, který byl posvěcen teprve v červnu loňského roku a leží 20 km od Říma.

PUR: *Měl jste příležitost setkat se s papežem?*

Joos: Ano, povečeřeli jsme spolu. Navštěvuji ho v posledních 25 letech pokaždé, když jsem v Římě. Pokaždé mě zve.

PUR: *Je to váš přítel z let studií.*

Joos: Přítel ze studií v tom smyslu, že jsme spolu v letech 1946–1948 bydleli na belgické koleji. Ale v té době mezi námi nebylo nějaké zvláštní přátelství, jen takové, jako s ostatními studujícími. On spolupracoval všude, kde se jednalo o sport. Hrál rád kopanou a také zpíval ve sboru, který jsem řídil. On dělal doktorát z dogmatické teologie, já z církevního práva.

PUR: *Co můžete říct o Wojtylovi jako člověku té doby?*

Joos: Byl to již tehdy hluboce zbožný kněz. Vzpomínám si, že jsem jednou, dřív než jsem vyšel do města nakoupit, vstoupil na minutu do kaple, abych pozdravil Ježíše. Karol Wojtyla klečel sám v první lavici. Když jsem se za hodinu vracel a opět jsem byl tak zbožný, že jsem šel krátce pozdravit Pána, Wojtyla tam stále ještě klečel. Vzpomínám si, že jsme z počátku neměli dost jídla. Ráno jsme dostávali jen malý kousek chleba bez másla. A co udělal Wojtyla? Vždy ten malý kousek chleba rozlomil a dal mi polovinu. To je pravda.

PUR: *Udržovali jste spolu styky i nadále?*

Joos: Mám-li být upřímný, byl to on, kdo se snažil o styk, nikoliv já. Začal mi z Polska psát a já jsem mu odpovídal. Když byl krakovským biskupem, ale ještě ne kardinálem, setkali jsme se jednou na jeho přání zde v Belgii. Byl jsem tehdy profesorem na kněžském semináři v Gentu. Navštívil mě podruhé v roce 1973 a pozval mě do komunistického Polska. „Gustave, prosím Tě, přijď mě navštívit.“ „Co mám dělat za železnou oponou?“ řekl jsem. „Nic se neboj,“ odpověděl mi. Tak jsme v roce 1975 zajeli se sestrou do Krakova. Byla to nádherná cesta, na kterou nikdy nezapomenu. Čtyři roky nato se stal papežem. Hned po svém zvolení pozval někdejšího studijního kolegu na oběd a řekl mi. „Gustave, kdykoliv budeš v Římě, musíš mě navštívit.“ (...)

PUR: *Jmenoval vás papež kardinálem kvůli tomuto přátelství?*

Joos: To si nemyslím. Jako jeho předchůdci jmenuje také staré osvědčené církevní představitele kardinály. Tito kardinálové nemají své tradiční sídlo v Benátkách nebo v Budapešti a nemají hlasovací právo při volbě papeže. Jejich povolání je spíše uznáním za významné dílo, které vykonali pro Církev, i když to já sám o sobě tvrdit nechci. Papež ví, že jsem docela normální ka-

tolický kněz, i když v očích některých již nenormální. Musím se však vždy pousmát, když se píše, že papež udělal obyčejného naivního venkovského faráře kardinálem. Byl jsem také vlastně dvacet let profesorem morální teologie a církevního práva, jsem dómský kanovník a byl jsem třicet pět let právním vikářem diecéze Gent. Ještě stále jsem soudcem 2. instance našeho církevního soudu. Ale již celá desetiletí pečuji o tuto malou farnost. Když jsem sem přišel před 30 lety, bylo zde jen 480 obyvatel. Papež se mě ptal, proč při vši své práci u církevního soudu jsem ještě farářem. „Svatý otče, musím, abych zůstal normálním knězem,“ odpověděl jsem. „A to jsi!“ řekl na to papež.

PUR: *Interview, který jste v lednu poskytl P-magazínu, vyvolal velký rozruch kvůli jasným slovům týkajícím se potratů, homosexuality atd. Proč je tomu tak, že tak jasně, jak jste to vyslovil vy, se v Církvi tyto pozice vykládají tak zřídka?*

Joos: Myslím, že je mnoho těch, kteří mají strach říct pravdu. Ale strachu jsem v životě nikdy mnoho neměl.

PUR: *Myslíte, že Církev má ještě nějaký hlas v etických otázkách?*

Joos: Já mluvím hlasem učitelského úřadu našeho papeže. A slyšel jsem, že kardinál Rat-

zinger se o mých výrociích vyslovil pochvalně.

PUR: *Ale mnoho morálních teologů, především v Německu, nesdílí v těchto bodech vaše pojetí.*

Joos: Ne? To je možné, ale mě to nezajímá. Mohou klidně přijít a pohovořit si se mnou o tom.

PUR: *Problém je ovšem v tom, že mnoho oficiálních zástupců Církve nezastává již její nauku.*

Joos: To je opravdu velký problém. Je tolik oblastí, ve kterých teologové a věřící již nejsou v souladu s učením Církve. V Holandsku bylo před několika lety uskutečněno šetření o víře v Eucharistii. 80 % pastoračních spolupracovníků nevěří v reálnou přítomnost v Eucharistii. Strašné. V seznamu popíraných pravd víry bychom mohli klidně pokračovat: existence andělů, panenství Matky Boží... V Církvi je velká krize.

PUR: *Biskupové by měli být pastýři svého stáda. Proč je nevarují před bludnými naukami, aby se nedostalo na scestí?*

Joos: Na to se musíte zeptat samotných biskupů. Chci říci tolik: Když jsme pracovali 30–40 let v Evropě pod heslem: „Jen žádnou polarizaci“ a Církev má nyní tak 10 % pravých katolíků, myslím že přišel čas, abychom přiznali barvu. Musíme lidem říkat zcela jasně: „Jsi-li přesvědčený katolík, musíte věřit v to a to. Nechcete-li tomu věřit, nejste dobrý katolík.“

PUR: *Není možno chápat strach biskupů jako strach před sdělovacími prostředky?*

Joos: Strach z médií? Ten trvá tak týden, pak se začnou starat i o jinou senzaci. Jeden týden zlosti a je po všem.

PUR: *Když posuzujete současnou situaci v západní Evropě, jakou perspektivu vidíte? Jak to pů-*

KRISTOVA KRÍŽOVÁ CESTA POKRAČUJE...

povykováním nepřátelského davu. Těžko lze jinak komentovat naše média – TV a tisk. MF Dnes uveřejnila 8. dubna článek M. C. Putny, na který chce reagovat Radomír Malý tak, že poslal do MF Dnes svůj článek „Sadismus, nebo škola humanismu?“ Můžete si jej přečíst v elektronickém vydání Světla č. 17 na adrese <http://www.maticecm.cz/svetlo>.

KARDINÁL RATZINGER PROTI SEBEPROSAZOVÁNÍ V LITURGIÍ

V rozhlasové stanici Radio svatoštěpánského dómu hovořil kardinál Ratzinger o připravovaném doplňujícím dokumentu k encyklice *Ecclesia de Eucharistia*. Upozornil především na dva způsoby zneužívání liturgie: Jeden spočívá v tom, že se ze slavení liturgie dělá spíše poučování, že bohoslužba je přesytená slovy, protože někteří kněží si myslí, že to, co říkají, je důležitější a zajímavější než liturgické texty. Tato přemíra mluvení a poučování je navíc často povrchní. Druhý exces je, že někteří se domnívají, že velká liturgie společného ritu je nám už cizí, že musí liturgii spíše sami vytvářet po svém, a toto liturgické amatérství zatemňuje vnitřní jednotu Církve a z velké liturgie dělá banální záležitost.

VAROVÁNÍ BÝVALÉHO SPOLKOVÉHO MINISTRA

Bývalý spolkový ministra Hans Apel (SPD) varoval církev před přizpůsobováním se pluralistické společnosti. Církve, která je stejně pluralistická jako stát, není pro lidi vůbec oporou a nemůže působit jako „světlo světa“ a „sůl země“. Evangelické církvi vytkl, že se stala nadutým krámem, který nabízí to, co se líbí. Jako příklad jmenoval vystoupení Dalai Lámy na ekumenickém církevním sněmu a žehnání homosexuálních párů v některých zemských církvích. Obvinil teology, kteří se snaží vymazat z církevního povědomí to, co se z listů apoštola Pavla vztahuje na hodnocení homosexuálů. Žehnáním homosexuálům se církve stávají hrobaři křesťanské Evropy.

– nás bylo doma pět bratrů a čtyři jsou kněžími – byl misionářem v Číně a pak v Japonsku. Často mi vyprávěl, co mu lidé po křtu a po intenzivní katechezi říkali: „Ty vůbec nevíš, kolik jsme měli předtím strachu.“ Jaké osvobození je pro tyto lidi slyšet: Bůh je tvůj Otec a miluje tě! Když to řeknu zdejšími lidmi, mnozí mi odpoví: „Je to hezké, pane faráři, ale vlastně nás to vůbec nezajímá.“ Co mě zneklidňuje, je nekonečný klid tak mnoha lidí. „Žij ze dne na den, užij si života!“ a nakonec pěkný pohřeb z kostela a je to.

PUR: Opravdu?

Joos: Vlastně ne tak docela. V listopadu přišlo obdivuhodně mnoho lidí do kostela a pak navštívili hroby svých zemřelých. Snad je tu ještě víra v nějaký posmrtný život. Ale pak v praktickém životě se neobjeví ani zmínka o věčnosti a nikdo se jí neřídí.

PUR: Ale papeži se přece daří při světových dnech mládeže nadechnout statisíce mladých lidí pro katolickou víru.

Joos: On je jistě charismatický člověk a je ještě mnoho nadšených katolíků. Ale co to znamená ve srovnání s miliony lhostejných? A pak, máme-li být upřímní, musíme si přiznat, že pro velký počet účastníků je papež zajímavý, oni se těší na cestu do Toronta nebo do Paříže, najdou tam jedinečnou atmosféru a zážitek, který je sám o sobě napínavý. Ale zdaleka ne všichni žijí podle směrnic, které jim papež předkládá.

PUR: Může papež skutečně správně ocenit stav víry v Evropě, když ho všude, kam přijde, vítají nadšené statisíce?

Joos: Papež ví přesně, jak Církev na tom je. Není naivní. A také není na sebe pyšný a neklepe si na rameno: „Hle, co všechno já nedělám!“ Kromě toho jsou ve Vatikánu lidé, kteří neradi vidí jeho misijní cesty. Ale je to rozhodnutí tohoto papeže všude hlásat pravdu. Před několika roky jsem mu řekl: „Svatý otče, kdybych musel přečíst všechno to, co kázáte, nemohl bych už dělat nic jiného.“ On mi odpověděl: „Gustave, dělám všech-

jde dále s belgickou, holandskou a německou církví?

Joos: Máme vždy naději, protože jsou tu v našich zemích ještě tisíce dobrých křesťanských rodin. Ale je také možné, že za padesát let budeme docela malý zbytek jako někde v Turecku.

PUR: Co způsobilo situaci, že víra v naší společnosti je stále slabší a je tak málo misijní horizontality v Církvi?

Joos: Myslím, že krize v Evropě je filozofická krize. Každý se stal svým vlastním bohem. Každý jednotlivec si sám rozhoduje, co je dobré a co je zlé. Papež ani biskupové či morální teologové prý mu do toho nemají co mluvit. „Já sám si rozhoduji, jak žiji!“ To je hlavní životní heslo. Napadá mě tu příběh stvoření. I tam sliboval had Adamovi a Evě, že když budou jíst zakázané ovoce ze stromu poznání, budou rozeznávat, co je dobré a zlé a budou jako Bůh. A oni jedli zakázané ovoce. Přesně to je problém naší doby. Obtíž misie v Evropě spočívá prostě v tom, že lidi evangelium a učení Církve prostě nezajímá.

PUR: Zažil jste to vy sám?

Joos: Když mám udělit křest, dva večery předtím mluvím o tom s rodiči. Lidé vidí, že nejsem žádný zlý, nýbrž docela přátelský muž, mají mě rádi a rádi mi naslouchají. Ale výsledek: Niente! Jak často jsem už lidem řekl, že svatý Tomáš Akvinský napsal: Kněz, který pokřtí dítě, o kterém si není jist, že obdrží křesťanskou výchovu, se dopouští těžkého hříchu. A já je s úsměvem prosím: „Nenuťte mě, abych se dopustil těžkého hříchu!“ A lidé se se mnou smějí, ale ničemu nerozumí. A to je rozdíl mezi misijním působením zde a jinde ve světě.

PUR: Co říkají lidem misionáři jinde ve světě?

Joos: Že Bůh je Otec a že nemusí mít z něho vůbec strach, protože Bůh je miluje. Můj bratr

no, o čem si myslím, že musím dělat pro hlásání. Pravda musí být vyslovena, i když ji nikdo nechce slyšet. „I když ji nikdo nechce slyšet. Nikdo. Tento papež ví přesně, že zdaleka ne všichni, ke kterým promlouvá, také skutečně naslouchají jeho slovům.“

PUR: Není třeba se obávat, že mnoho duší bude ztraceno, protože nežijí podle Božích přikázání?

Joos: To ví jen Bůh. Vždy, když slyším nebo čtu, že opět někde při neštěstí zahynul mladý člověk, modlím se hned za něho Zdravas Maria. Papež mi nedávno řekl, že my oba už nemáme daleko k Božím soudům. Myslím vždy na Magnificat, že Bůh sesazuje mocné z trůnu a povyšuje ponížené. Třetí slovo z blahoslavenství v horském kázání je pro mě to nejkrásnější: „Blahoslavení chudí duchem...“ V životě je důležité jen to, jak se objevíme před Bohem. Všechno ostatní, zda jsem kardinál nebo cestář, je vedlejší. Dante ne nadarmo ve své slavné Božské komedii poslal nemálo kardinálů a papežů do pekla. V dnešní době, ve které si každý sám rozhoduje a každý je svým vlastním bohem, zůstává vyhlídka na věčný život jako pohozená u cesty. Jako by lidé myšlenku na věčný život nepotřebovali.

PUR: Jaké kázání byste dnes pokládal za bezpodmínečně nejpotřebnější?

Joos: Evangelizace Evropy od dob Karla Velikého až do dnešní doby je stále stejná: Všem lidem je třeba hlásat, že Bůh je Láska. Že Bůh se stal ve svém Synu Ježíši člověkem, který nás učí: „Miluj Pána svého Boha z celého srdce, z celé duše a ze vši mysli. To je první a největší přikázání. Druhé je mu podobné: Miluj svého bližního jako sebe samého. Na těch přikázáních stojí celý zákon a proroci.“ Kdo to jednou zažil, změnil svůj život.

PUR: Děkuji vám za rozhovor.

Zpověď – užitečný teploměr

Rozhovor s prefektem Kongregace pro bohoslužbu a svátostný řád kardinálem Francisem Arinzem

k 40. výročí zveřejnění konstituce *Sacrosanctum Concilium*

Výchozím bodem našeho rozhovoru je Chirograf, který vydal Svatý otec ke 100. výročí vydání motu proprio sv. Pia X. o církevní hudbě Tra le sollicitudinì. Den nato byl vydán apoštolský list Sacrosanctum Concilium ke 40. výročí zveřejnění první koncilní konstituce, týkající se posvátné liturgie. 4. prosince se ve Vatikánu konal studijní den k liturgické tematice. To vše je podnětem pro náš rozhovor s kardinálem Francisem Arinzem.

Eminence, v motu proprio Tra le sollicitudinì se připomíná, že základním cílem liturgie je oslava Boha a posvěcení věřících. Začátek konstituce Sacrosanctum Concilium spojuje liturgickou obnovu s předpokladem, že bude stále více prohlubovat duchovní život věřících. Může být kritériem pro každou reformu prohloubení křesťanského života Božího lidu?

Arinze: Ano, můžeme opravdu říci, že různé iniciativy obnovy Církve směřují právě k tomu, více chválit Boha a stále více se posvěcovat. Druhý aspekt je těsně spjat s prvním: ve skutečnosti to je oslava Boha, když jsme blíže Kristovu duchu.

„Obnovitelné“, „reformovatelné“ aspekty Církve se týkají evidentně druhořadých aspektů jejího života...

Arinze: Nepoužíval bych pojem „druhořadý“. Ve skutečnosti je jistě zřejmé, že obsahy víry není možno měnit, Ježíš je stále týž, včera, dnes i navěky. To je jisté. *Depositum fidei* (poklad víry) musí zůstat nedotčen. Ale prezentuje se jiným způsobem, který je lépe přizpůsoben době, ve které právě žijeme. Tak se může měnit způsob, jakým slavíme Boží tajemství. Když nám Pán daroval Eucharistii, neurčil, že musí být vstupní zpěv, pak modlitba, první a druhé čtení... Ježíš nezacházel do takových podrobností. Určila to v průběhu staletí Církev. A je normální, že je tomu tak. Církev je živé tělo. Duch Svatý, kterého Ježíš slíbil své Církvi, stojí při své Církvi až do konce časů. A proto se

nikdo nesmí divit, když Církev mění formu kultu, aniž by přitom měnila obsahy víry. A to pomáhá nám všem. Že někteří nejsou právě přizpůsobiví, určují datum, po němž se nic nesmí měnit, ukazuje to na postoj, který neodráží plnou víru v onu Církev, kterou Ježíš založil a které zaručil Ducha Svatého až do konce časů.

Při konferenci, kterou jste navrhl, bylo zdůrazněno, že Sacrosanctum Concilium schválili koncilní otcové takřka jednohlasně.

Arinze: Bohu díky ano.

Ale hned nato často trpka konstatování o jejím zavádění do praxe...

Arinze: Nepokládám to za nic neobvyklého. Je mnoho věcí, na které se názory různí. Je legitimní, když dva biskupové, dva kardinálové, dva profesori smýšlejí odlišně o věcech, které nejsou dogmatickými otázkami. Být jednoho názoru, pokud jde o principy, je pak méně problematické. Problémy vznikají zvláště tehdy, když se jde do podrobností. V těchto případech je potřebná pokora, duchovní otevřenost, přání hledat to, co je pro Církev a pro Boží lid to nejlepší.

V apoštolském listě k 40. výročí konstituce SC papež zdůrazňuje: „Když se nedbá na liturgická pravidla, může docházet k těžkým zneužitím, která zatemňují pravdu tajemství a vyvolávají v Božím lidu odcizení a napětí. Taková zneužití nemají nic společného s duchem Koncilu a je třeba,

aby je pastýři pevným postojem moudře korigovali.“ Co jsou tato těžká zneužití?

Arinze: Myslím, že největší problémy vznikají tehdy, když si někdo myslí, že musí v liturgii vynalézat něco nového. A to tím spíše, že dnešní liturgie je pružnější než dříve, že mešní kniha nabízí legitimní obměny. Ale tam, kde Církev má pevně stanovená slova, sluší se mít tolik pokory a opakovat je tak, jak jsou, a ne osvojovat si právo vymýšlet libovolná vlastní slova. K tomuto tématu bude brzy vydán zvláštní dokument s poukazy na právní povahu věci, který papež žádal v 52. odstavci poslední encykliky *Ecclesia de Eucharistia*.

Ve svém apoštolském listě zdůrazňuje papež také: „Je zapotřebí provádět liturgickou pastoraci, která se věrně drží nových směrnic.“ Znamená to, že nezbyvá žádný prostor pro předkoncilní rítus a tzv. mši podle Pia V.?

Arinze: Svatý otec napsal to, co jste citoval, ale nevyvodil z toho důsledky, které uvádí druhá část vaší otázky. Papež chtěl prostě říci, že je nezbytné dodržovat věrně liturgické knihy, které byly vypracovány po 2. vatikánském koncilu. Proto je třeba nové liturgické knihy znát, studovat, usilovat o jejich pochopení a milovat je a konečně také praktikovat. Ale Jan Pavel II. ustanovil také komisi *Ecclesia Dei*, která je kompetentní analyzovat požadavky kněží a věřících, kteří chtějí slavit mši svatou v tzv. ritu Pia V. Slavit mši svatou podle starého *Ordo missae* není tedy za-

Kardinál Francis Arinze

kázáno. Naopak, Svatý otec vyzývá biskupy k tomu, aby velkodušně povolovali ve svých diecézích slavení liturgie v tridentské mši. A to není žádný rozpor. Boží lid totiž není šik vojáků a papež není jejich velitel. Papež je otec rodiny, ve které platí dvě základní pravidla: oslava Boha a spása duší.

Na jiném místě svého listu papež připomíná, že Sacrosanctum Concilium vybízí křesťanské společenství k tomu, aby „svůj život modlitby rozvíjelo nejen liturgií, ale také posilovalo pobožnostmi, pokud jsou v souladu s liturgií, z ní vycházejí a k ní vedou“. V této souvislosti je zde přímý poukaz na růženec a říká se, že je to „tradiční modlitba, která je u Božího lidu velmi rozšířená“. A skutečně v pokoncilním období nechybělo pokusů vyhladit formy lidové zbožnosti.

Arinze: Po posledním koncilu se skutečně objevili někteří, kteří se domnívali, že lidová zbožnost dosloužila. Ale 2. vatikánský koncil to neříká, nýbrž právě naopak, jak to ukazuje věta, kterou papež ve svém apoštolském listě z dokumentu *Sacrosanctum Concilium* cituje. Poukazuje se tu na 13. odstavec konstituce. Co se týká růžence, nesmíme zapomenout, že mnoho papežů věnuje této tradiční modlitbě alespoň jeden dokument. Ani papež Jan Pavel II. není výjimkou. Od něho pochází apoštolský list *Rosarium Virginis Mariae*, ve kterém vyhlásil Rok růžence, který vyvrcholil loni v říjnu poutí do Pompejí.

Mohl by vzniknout dojem, že zde podobně jako v jiných případech se přikládá větší váha diktátu domnělého ducha Koncilu než tomu, co je v koncilních dokumentech skutečně stanoveno?

Arinze: Jisté osoby, ne všichni, se zapřísahají „duchem koncilu“, aby „prodávali“ jako návrhy a tvrzení Koncilu to, co Koncil vůbec nezduřaznil, ale co se spíše objevilo v pokoncilní atmosféře... Pod tímto „ochranných štítem“ se pokoušejí šířit své vlastní teorie a vkládat Koncilu do úst to, co ve skutečnosti nikdy nebylo nevysloveno. Bylo by lépe držet se přesně litery Koncilu, slov, která toto shromáždění předkládá, aby jim porozuměli všichni, i když se Koncilu neúčastnili. V případě obtížných interpretací pomáhají doplňující dokumenty.

*Z konference 4. prosince je možno získat dojem, že gregoriánský zpěv bez ohledu na zásluhu, které je mu možno přiznat, je pro pokoncilní liturgii již nevhodný, když se zde požaduje *actuosa participatio* věřících na liturgii.*

Arinze: Musím potvrdit, že ten dojem jsem získal i já. Přednost gregoriánského chorálu v latinské liturgii stanovil Pius X., což převzal i 2. vatikánský koncil a zdůraznil Jan Pavel II. ve svém listě z 3. prosince. Tak zůstává nadále gregoriánský chorál liturgickým zpěvem latinské církve. Aniž by se vylučovaly jiné druhy hudby, jako je polyfonie (Pius X. výslovně jmenuje Pierluigihoda Palestrinu) a lidový zpěv za předpokladu, že je vhodný pro bohoslužbu a pro zušlechtní srdcí. Co se týká moderních hudebních skladeb, chtěl bych připomenout to, co převzal Jan Pavel II. jako „všeobecné pravidlo“ a co Pius X. formuloval takto: „Hudební skladba je vhodná pro chrám a pro liturgické posvátno v míře, v jaké se její rytmus a zvuk blíží gregoriánskému chorálu, a je tím méně vhodná pro Boží dům, čím ví-

ce se vzdaluje tomuto nejvyššímu vzoru.“

V dnešní době je však těžko možné slyšet v normálním farním kostele při mši gregoriánský zpěv...

Arinze: Přirozeně gregoriánský zpěv nemá dnes v normální farní mši stejný význam jako např. v mnišské liturgii. Ale i při slavení liturgie ve farnosti je možné, aby alespoň v některých částech mše, jako je *Gloria*, *Credo*, *Sanctus* a *Agnus Dei* lid zpíval gregoriánský chorál. Já pocházím z Nigérie a mohu říct, že ačkoliv zde nejsou latinisté, věřící ovládají gregoriánský zpěv. Když jsem byl biskupem v Onitshe, trval jsem na tom, aby v každém městě byla alespoň v neděli sloužena latinská mše. Věřící mají mít možnost, aby se pro ni sami rozhodli. Není možno trvat na názoru, že latinu je možné chválit, nikoliv však používat a že gregoriánský zpěv je jen pro klášterní společenství, která ho vždy používala... To má své opodstatnění už proto, že CD s latinským gregoriánským chorálem vydané některými kláštery, mají velký úspěch mezi mladými lidmi, i když neznají latinu, protože gregoriánský chorál, který často komponovali světci, má v sobě něco pro lidskou duši velmi povznášejícího.

Při studijním setkání se sekretáři diecézních liturgických komisí USA v Texasu 8. prosince jste kritizoval taneční vložky v liturgii...

Arinze: Nebyl to sice hlavní bod mé promluvy, ale věnoval jsem mu krátce pozornost. Kongregace pro bohoslužbu a svátostný řád se k tomu sice dosud nevyjádřila, ale je třeba říct, že ve směrodatném článku ve *Věstníku Kongregace* (Notitiae 106–107, 1975) byly taneční vložky z mešní liturgie vyloučeny. Je jasné, že ne všechno, co je možno definovat jako tanec, je vhodné pro chrám. Tanec, který

může být součástí některé kultury, je v jiné zcela nepřijatelný. A v tomto rozlišování přísluší důležitá role biskupům.

Může mít tedy tanec prostor v latinské církvi, nebo se uplatní jen za zvláštních okolností?

Arinze: Kongregace pro bohoslužbu a svátostný řád se k tomuto tématu ještě nevyjádřila, jak bylo řečeno. Můžeme však konstatovat, že latinský ritus tradičně tanec nezná. V posledních staletích byla tu více, tu méně evangelizována Asie a Afrika. V kulturách těchto národů se tanec používá zcela jinak než v Evropě nebo v Severní Americe, kde normálně při tanci myslíme spíše na baletní sály, tanečnice, diskotéky, ale rozhodně ne na kostel. Je proto přirozené, že severoamerický nebo evropský katolík musí být při dotazu na přiměřenost tanečních vložek v liturgii pobouřen, zmaten a pohoršen. Pro Afričany a Asiaty je naopak normální, že při průvodu s dary používají taneční kroky, které jsou pro ně výrazem radosti. Je proto užitečné, aby se biskupové příslušných zemí zabývali touto otázkou. Ale rozhodně není na místě, aby farář na Západě napodoboval to, co snad viděl v televizi, a tím vyvolával nevoli věřících. Věřící, kteří chtějí na Západě tančit, mohou to dělat ve farním sále, a ti, kteří chtějí vidět pěkný tanec, mohou tak učinit v divadle, ale rozhodně ne v kostele, a i tak vždy jen za předpokladu, že sporný tanec je mravně přípustný. Jak vidíte, zastávám názor, že v latinské liturgii v Evropě a Severní Americe mohou taneční vložky jen velmi obtížně najít místo, zatímco v Asii a Africe je to za určitých podmínek možné.

Při studijním dnu v San Antoniu jste také kritizoval stavební sloh chrámů v posledních desetiletích...

Arinze: Obrátil jsem pozornost k tomu, že církevní stavba má být také symbolem pro cír-

kevní společenství a pro hierarchickou církev. V interiéru máme tradičně zvláštní prostor pro oltář, kde působí celebrant, pro svatostánek, kde se nachází Nejsvětější Svátost, pro ambon, od kterého jsou hlášána čtení, a tento prostor se nazývá *sanctuarium* (presbytář); pak je zde také prostor pro lid. Toto rozlišení je třeba zachovávat a respektovat. Tomu, komu se nelíbí rozdělení mezi oltářem a Božím lidem, a kdo říká, že celý kostel je *sanctuarium* a že některá část chrámu nemůže být více *sanctuarium* než ostatní, tomu odpovídám: dej si pozor, protože jsi ztratil citlivost a vnímavost pro Církev, dějiny a teologii a nevěnuješ jim dostatečnou pozornost. Nechodíme do kostela kvůli knězi, který rozděluje statky věřícím, ani abychom mu gratulovali za jeho bravurnost, aby se kněz a lid navzájem obdivovali, nýbrž abychom se klaněli Bohu. Chrám není divadlo, ve kterém věřící tleskají a herci se děkují...

*Eminence, ve francouzském časopisu *L'homme nouveau* v interview říkáte, že existuje teploter, kterým lze měřit vitalitu křesťanského společenství, a tím je nával ke svátosti pokání.*

Arinze: Ano. Je to opravdu teploter a navíc nesmírně užitečný. Neříká sice vše, ale určuje mnoho. Protože když si osoba nebo lid myslí, že jsou bez hříchů, že nepotřebují Boží odpuštění, kterého dosahujeme díky této svátosti, přibývá počet těch, kteří přistupují v neděli k přijímání, aniž by se předtím vyzpovídali. Můžeme sice doufat, že jsou bez hříchu, ale bez poskvrny dědičného hříchu byla počata jen Maria.

Takže i vy konstatujete, že fronty na přijímání jsou o mnoho delší než u zpovědníků?

Arinze: I kdyby to kardinál Arinze neřekl, víme, že je tomu tak...

Z 30giorni 1/2004
přeložil-lš

CO SE TO DĚJE?

V těchto dnech se vracejí do kina ti, kteří už dlouhá léta neviděli filmové plátno. A vycházejí hluboce dojata a otřeseni anebo vycházejí se smíšenými pocity. Ozývají se varování, doporučení i drsná kritika i ze strany Církve. Zfilmování Kristova utrpení a smrti hollywoodskou hvězdou zaměstnává už několik týdnů mysl a city a bude to ještě nějakou dobu trvat.

Jedno je již nyní jisté: Ten, kdo si myslí, že příběh jednoho muže z Nazaretu dnes už nikoho nezajímá, velice se mýlí. Po celá desetiletí se náboženští pedagogové všeho druhu pokoušeli udělat z osoby Ježíše Krista „jeho věc“ (pokoru, solidaritu, pozornost k chudým). Z hrubého Nazaretského se pro ně stal morální program, „model“ pro hodné křesťany. Byl zařazen do dlouhé řady vzorů od Buddha až po Ghándiho. Je hezký, ale nezávazný. Je docela milé ho vidět v jesličkách, ale bez vlivu na vlastní život. Jenže je tu stará potíž: jen pro morálku a etiku jako takovou ještě nikdo nedal v sázku zcela všechno.

A náhle přijde excentrický herec z Hollywoodu, nechá etiku etikou a přinese na scénu bez milosti tradovaný příběh z oné doby. Je to jistě velmi brutální příběh. Ale ten starý, prastarý problém je znovu na stole: Kdo byl ten muž, který o sobě tvrdil, že je poslán od Otce? Souhlasí to, co stojí v evangeliích? Není to nakonec pravda, že Ukřižovaný třetího dne vstal z mrtvých?

Je to skoro zábavné. Celá dvě staletí se různí teologové, kazatelé, bibliční badatelé a celé kohorty „moderních“ vědců pokoušely přesunout historického Ježíše s jeho smrtí a zmrtychvstáním do oblastí mýtů, a tak dlouho destilovali zprávy evangelií, až by jim z nich nezbylo nic víc než spleť morálních principů, leč marně. Kdyby křesťanství bylo jako jiné náboženství, mohli by je duchovní géniové zušlechťovat, přepisovat, přizpůsobovat době nebo doplňovat. Ale křesťanství, to je příběh, který začal Křížem a prázdným hrobem a změnil celý svět. Buďto člověk vstoupí do tohoto příběhu, nebo zůstane stranou. Ale změnit ho nemůže.

Guido Horst, Die Tagespost

Umučení Krista

v pohledu dominikána P. Augustina Di Noia, jednoho ze sekretářů Kongregace pro nauku víry, který odpovídá na otázky agentury Zenit.

Patříte k nečetným osobám, které již viděly film „Umučení Krista“. Jaký dojem jste si z tohoto filmu odnesli?

P. Di Noia: Tento film zprostředkuje mnoha divákům intenzivní náboženský zážitek. Tak tomu bylo i v mém případě. Je to úžasný, ohromující film, s brilantním vedením herců, které jde ruku v ruce s hlubokou duchovní analýzou významu umučení a smrti Ježíše Krista. To vše přispívá ke vzniku díla s velkou uměleckou a náboženskou citlivostí. Všichni, kdo tento film uvidí, ať už jsou věřící nebo ne, budou zcela nezbytně konfrontováni s ústředním tajemstvím Kristova umučení a tím i se samotným křesťanstvím: „**Jestliže toto je prostředek spásy, jaké musí být zlo?**“ Svatý farář Arský jednou řekl, že nikdo si neumí představit ani vysvětlit, co pro nás Ježíš musel vytrpět; abychom tomu porozuměli, museli bychom pochopit všechno zlo, které s sebou hřích přináší a které pochopíme teprve v hodinu smrti. Gibsonův film nám pomáhá pochopit něco, co stojí takřka za hranicemi naší chápavosti. Jen velikému umění se to může podařit. Na počátku je Kristus v Olivové zahradě pokoušen ďáblem nevyhnutelnou otázkou: „Jak může jeden jediný člověk nést viny celého světa? To je příliš!“ Při této myšlence Kristus takřka couvá, ale pak s rozhodností vykročí, aby podle Otcovy vůle vzal na sebe hříchy celého světa. To je skutečně úžasné. Je zde velice silně cítit kosmické drama, ke kterému všichni patříme. Není možno zde zůstat neutrální a nikdo nemůže zůstat pouhým divákem.

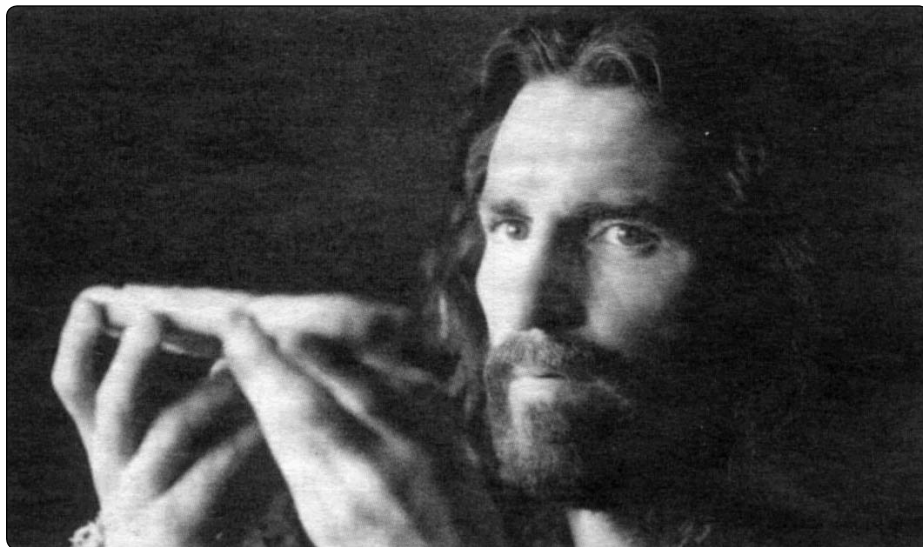
Je zde ve hře příliš mnoho, a to mimo Krista chápe jen jeho Matka a ďábel, který je zcela evidentně ustavičně přítomen. Divák to chápe jen všeobecně současně s postavami filmu, zatímco dění probíhá v Olivové zahradě a na Kalvárii.

Drží se film novozákonní zprávy o Kristově umučení?

P. Di Noia: V Novém zákoně jsou o Kristově umučení čtyři zprávy, kterým jde především o to, představit náboženský význam těchto událostí. V knize „The Death of the Messiah“ (Smrt Mesiáše), která je pravděpodobně nejobširnější studií o zprávách umučení, ukázal Raymond Brown, že jsou v zásadě souhlasné, i když jsou v nich určité rozdíly. Gibsonův film není film dokumentární, nýbrž je to dílo síly umělecké představitosti. Vybírá jednotlivé prvky z Matouše, Marka, Lukáše a Jana, ale v zásadě se drží společné struktury všech čtyř evangelií. Jeho film se zcela drží Nového zákona, nakolik je to při imaginativní rekonstrukci možné.

Co vás ve filmu nejvíce uchvátilo?

P. Di Noia: Chcete jednoduchou odpověď? Jim Caviezel a Maia Morgensternová. Hrát roli Krista musí být nejtěžší dramatická role vůbec. Intenzita Caviezelovy interpretace Krista mě hluboce dojala. Není to lehké, když se to někomu podaří, aniž by nepřiměřeně pronikala vlastní osobnost. Jim Caviezel a přirozeně i Mel Gibson pochopili, že Ježíš je vtělený Boží Syn, který je současně člověkem. Když znovu myslím

na film, uvědomuji si, že Caviezel to ukazuje především svým pohledem, i když se na nás dívá jen tím jedním okem, které zůstalo nezraněno. **Jim Caviezel nám dává pochopit, že Kristus přijímá na sebe své utrpení a smrt dobrovolně z poslušnosti vůči Otci jako spásný prostředek za neposlušnost a hřích.** Vzpomeňte si na slova apoštola Pavla: „Jak se totiž celé množství stalo neposlušností jednoho člověka hříšníky, tak zase poslušností jednoho se celé množství stane spravedlivými“ (Řím 5,19). A to není jen otázka poslušnosti, **to je především otázka lásky.** Kristus to všechno snáší z lásky ke svému Otci a k nám. V tom spočívá pozoruhodná interpretace, ve které Jim Caviezel nezanechává nejmenší pochybnosti.

Také interpretace Mai Morgensternové v roli Marie je velice působivá. Připomíná mi jednu větu sv. Anselma z kázání o Paně Marii: „Bez Božího Syna by nebylo nic; bez Syna Mariina by nic nemohlo být zachráněno.“ Když uvažujeme o interpretaci Mai Morgensternové, cítíme velmi silně, že Maria „nechává svého Syna vléci“, aby nás mohl zachránit, a že ona **tím, jak se spouje a sjednocuje s jeho utrpením, stává se naší Matkou.**

Někteří říkali, že film je přehnaně násilný. Jaký je váš dojem?

P. Di Noia: Mluvil spíše o **brutalitě** než o násilí. Římsí vojáci s Kristem nakládají brutálně. **Ale není zde žádné zbytečné nebo nadbytečné násilí.** Umělecká citlivost se zde přidržovala spíše Grünewalda a Caravaggia než Fra Angelica. Mluvíme přirozeně o filmu, ale Mel Gibson byl zcela ovlivněn západním malířstvím. V tomto kontextu je třeba vidět úplné zničení Kristova těla, které je v tomto filmu graficky interpretováno. Mel Gibson nám chce ukázat, co mnozí umělci jen naznačují. **Ukazuje nám v dokonalém souhlasu s křesťanskou teologickou tra-**

dicí vtěleného Božího Syna jako jediného, který může snést více tělesného i duševního utrpení než kterýkoliv obyčejný člověk. Nakonec můžeme o rozbitém Kristově těle rozjímat očima proroka Izaiáše, který popisuje trpícího Božího služebníka, který „nemá lidskou podobu“. Fyzická krása Jima Caviezela umožňuje akcentovat narůstající zmaření Krista před naším zrakem a dojít až k strašnému výsledku, že jako „trpící Boží služebník je tak nevzhledný, že v něm nemůžeme najít zalíbení“ (Iz 53,2). Je zapotřebí mít oči víry, abychom poznali, že **zmaření Kristova těla představuje duchovní zmaření a duchovní zrůdnost, jakou představuje hřích.** Gibsonova interpretace Kristova bičová-

ní, od které se ne jeden divák mohl odvrátit, představuje to, co píše Pavel v 2. listu Korinťanům: „S tím, který byl bez hříchu, jednal kvůli nám jako s největším hříšníkem, abychom my byli skrze něho spravedliví u Boha“ (2 Kor 5,21). Když vidíme v tomto filmu rozbité Kristovo tělo, chápeme, co to znamená „jednat s hříšníkem“.

V průběhu let se mnozí pokoušeli natočit film o Ježíši nebo o jeho umučení. Máte dojem, že Gibsonův film je obzvláště svérázný?

P. Di Noia: Jako jiní režiséři (Passolini nebo Zeffirelli) přináší Gibson svoji vlastní, jedinečnou uměleckou vnímavost a v tomto smyslu je jeho film zcela svérázný.

DALŠÍ OVOCE GIBSONOVA FILMU

Ve státě Arizona se dostavil na policii 20letý Lee Bingham a přiznal se, že provedl 6 vloupání. Uvědomil si své provinění při zhlédnutí filmu „Umučení Krista“ a přiznal se policii. Oznámil to list „Tuscon Citizen“.

OBVINĚNÍ Z ANTISEMITISMU ZAMÍTNUTO

Jeden francouzský soud odmítl žalobu tří židovských bratří, kteří žádali zákaz Gibsonova filmu „Umučení Krista“ z důvodu, že šíří antisemitismus. Soudkyně prohlásila, že film nebyl vyroben se záměrem poškozovat židovskou komunitu a žalobu zamítla.

NEUVĚŘITELNÉ!

Videňský světicí biskup Helmut Krätzel ostře kritizoval film o Ježíši Kristu „Umučení Krista“. V pódiové diskusi ve Vídni prohlásil, že film „znetvořil křesťansko-židovský obraz Boha“. V Bibli prý je vylíčen obraz Boha, který chce milosrdenství a nikoliv krvavé oběti. Film není podle něho schopen přiblížit člověku křesťanskou víru, naopak, v některých bodech ji může dokonce rušit.

Co je tedy podle něho mše svatá, nekrvavé zpřítomnění krvavé Kristovy oběti?

ný. „Umučení Krista“ je zaměřeno mnohem intenzivněji na Kristovo utrpení a smrt než většina filmů toho druhu. Na první pohled mě dojaly zvláště tři věci: především **interpretace ďábla**, který je viditelný v pozadí a někdy i v popředí jako ustavičná znepokojující přítomnost. Nevzpomínám si na žádný film, který by dosáhl podobné dramatické účinnosti. Za druhé: **Kristova osamocenost.** I když je obklopen zástupem lidí, film ukazuje, že Ježíš stojí ve svém strašném utrpení zcela osamocen. A konečně **obrazy Poslední večeře**, kterými jsou prokládány události filmu. Když Ježíš leží po bičování na dlažbě v kalužích krve, obrátí svůj pohled na krví zbrocené nohy jednoho vojáka. Zde se film zvláště významně vrací k umývání nohou apoštolů při Poslední večeři. Podobné retrospektivní záblesky v průběhu umučení a křižování ukazují Krista, jak láme chléb a podává kalich: **skrze Kristovy oči vidí divák, kdo je ten, který říká: „to je moje tělo“ a „to je moje krev“.** Význam hory Kalvárie – oběti a Eucharistie – je zdůrazňován těmito flashbaky.

Zde působí silný katolický cit. Ve své encyklice o Eucharistii říká Jan Pavel II., že Kristus ustanovil památku na své utrpení a smrt dříve, než vzal na sebe své utrpení, a tak anticipoval svou oběť kříže. V uměleckém předvedení Mela Gibsona si Kristus „vzpomíná“ na Poslední večeři, když dokonává to, čeho je Večeře památkou. **Pro mnoho katolíků, kteří uvidí tyto obrazy, už nikdy nebude mše taková, jaká byla předtím.** Z tohoto pohledu, i když dáme stranou otázku originality, patří tento Gibsonův film nesporně k nejlepšímu.

Obviňuje „Umučení Krista“ někoho zvláštním způsobem za to, co Krista postihlo?

P. Di Noia: To je velice zajímavá, ale současně obtížná otázka.

JORDÁNSKÁ KINA PŘEPLNĚNA

Gibsonův film o posledních dvanácti hodinách Ježíšova života se setkal na Blízkém Východě s mimořádným zájmem. Jordánská kina jsou přeplněna a film se stal pokladním slágregem. Před biografy v hlavním městě se tvoří dlouhé fronty zájemců. Celé školní třídy chodí na film v rámci vyučování. Části filmu vysílala také jordánská televize a pak následovala pódiová diskuse s odborníky. Podle očitých svědků je mnoho diváků hluboce dojata.

Představte si, že bychom tuto otázku položili někomu, kdo neví vůbec nic o zprávách evangelií o umučení: „Kdo je odpovědný za to, co Krista postihlo?“ Po chvíli přemýšlení by řekl: „Odpovědní jsou všichni, nebo ne?“ Tato odpověď se mi jeví jako zcela správná. Když se na film díváme z jednoho dramatického úhlu, zjistíme, že každý nějakým způsobem přispívá k Ježíšovu osudu. Jidáš zrazuje, velerada obviňuje, učedníci ho opouštějí, Petr zapírá, Herodes si s ním pohrává, Pilát umožňuje odsouzení, dav si z něho tropí posměch, římsí vojáci ho bičují, jedná s ním s naprostou brutalitou a ukřižují ho a konečně za vším tím stojí svým způsobem ďábel. Mezi všemi zúčastněnými zůstává jen Maria zcela nevinná. Mel Gibson pojal tyto prvky příběhu umučení velmi zřetelně. Není možno říci, že jen jedna skupina lidí je odpovědná: **jsou to všichni.**

Znamená to tedy, že nikdo není obzvláště odpovědný za Kristovo utrpení a smrt?

P. Di Noia: Ve skutečnosti ano. Myslím, že z hlediska dramatického to souhlasí. Ale i z teologického zřetele popsal Mel Gibson tento rozhodující bod křesťanského chápání velmi účinně. **Film ukazuje, že jsou to hříchy celého světa, které způsobily Kristovo umučení a smrt, a tak poukazuje na základní pravdu, podle které jsme odpovědní my všichni.** Kristus se dostává na kříž pro naše viny a bere je dobrovolně na sebe. **Když se někdo pokouší některou skupinu nebo osobu obvinít anebo zbavit viny, špatně si vyložil evangelium.** Problém takového jednání spočívá v tom: **Jestliže nepatřím k těm, kteří jsou odpovědní, jak mohu mít podíl na plodech kříže?** To mi připomíná jednu vánoční píseň: „Jeho slitování sahá tak daleko jako naše neštěstí.“ Musíme přijmout skutečnost, že naše hříchy patří k těm hříchům, které Kristus vzal na sebe, abychom i my byli zahrnuti do jeho modlitby:

„Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Na žádný pád nechceme být vyloučeni z této prosby. Křesťanský divák je vyzván, aby v tomto dramatu vykoupení našel své místo. To je zřejmé, když v liturgii Svatého týdne jsou veřejně čteny pašije a věřící přejímají role lidí, kteří křičí: „Ukřižuj ho!“ Liturgie nám tak paradoxním způsobem pomáhá, abychom porozuměli těmto výkřikům, které by nám mohly znít jako modlitba, kdyby nebyly tak strašné. Je evidentní, že nechceme „doslova a do písmene“ Kristovo ukřižování, nýbrž záchranu ze svých hříchů. Dokonce i hrůzu nahánějící věta: „Krev jeho na nás a na naše děti“ nemusí být chápána jako urážka, ale jako prosba. To, co ve skutečnosti chceme, a co chtěl i Pilát před shromážděným davem, bylo, jak

stojí ve Zjevení, abychom byli obmyti Beránkovou krví.

Někteří vytýkají filmu antisemitismus. Co k tomu říkáte?

Jako katolický teolog mohu při každém představení Kristova umučení a smrti antisemitismus jedinečně odsoudit, a to nejen jako strašně bezpráví, kterého se dostalo v tomto ohledu židovskému národu, ale také jako špatnou interpretaci příběhu umučení, jak již bylo řečeno. Ale dovolte mi odpovědět naprosto jasně na vaši otázku. **Ve filmu Mela Gibsona není vůbec nic antisemitského ani protizidovského.** Je politováníhodné, že lidé, kteří film ještě ani neviděli, nýbrž znají jen jednotlivé nedokončené scény, označují ho za antisemitský. Jsem si jist, že tyto výtky zcela ustanou, až film přijde do kin, a lidé ho

EDITORIAL - pokračování ze str. 2

Na tomto filmu tím nekrutějším je neúprosnost, s jakou ukazuje pravdu. V psychologii existují tzv. projekční vyšetřovací metody, při kterých se vyšetřované osobě předloží něco jako velké inkoustové kaňky a úkolem vyslychaného je vypovídat, co mu tyto obrazce připomínají. To, co ho při tom napadá, není totiž náhodné, ale souvisí to s převažujícím vnitřním myšlenkovým základem, obsahem a zaměřením osobnosti. Máme tu velice výmluvný plebiscit: zatímco doslova milióny lidí, a mezi nimi i takoví, kteří mají k Bohu velice daleko, zcela jasně dešifrovali poselství nejnovějšího filmu o vtěleném Bohu, který si zaslouží, abychom ho milovali, že je to poselství o lásce a odpuštění, suverénní avantgarda pokro-

kového křesťanství v něm našla jen odsouzeníhodný kýč o krutosti a sadomasochismu. Čeho je srdce plno, to ústy přetéká, praví se na jednom místě v evangeliu. Je příznačné, na koho se naše postkomunistická média nejčastěji obrazejí, aby mohla pokračovat v podvracení víry a tvářit se přitom jako její ochránce.

Po tomto velice výmluvném a přímo lapidárním ‚psychologickém testu‘ by bylo na čase zamyslet se nad tím, zda není přímo trestuhodné poskytovat takovým slepým vůdcům dokonce chrám v centru města, aby ve svém evangeliu na hony vzdáleném duchu ovlivňovali mladou generaci a pod pláštěm pluralismu a tolerance zašlapávali v nich základní principy katolické víry. -red-

budou moci vidět. Film ani nepřehání roli židovské vrchnosti v procesu odsouzení, ani ji minimalizuje. Protože film představuje vyčerpávající zprávu o tom, co bychom mohli nazývat „výčet odpovědností“ za Kristovu smrt, **je spíše vhodný k tomu, aby antisemitské pocity eliminoval, než aby je stimuloval.**

I z teologického hlediska – a to je ještě mnohem důležitější – zvýraznil film prvek, který evangelisté a církve ne vždy viděli zcela jasně: celý Kristův prožitek od Getseman až po Golgotu a za ni by bez vazby na Boží Zákon a Izrael byl naprosto nesrozumitelný. Konceptuální rámec je zcela výlučně skrze dějiny a literaturu, skrze proroky, hrdiny, příběhy a legendy, symboly, rity a celé pojetí definován výlučně židovskou kulturou. Tento rámec vytváří přímo přirozenou nezbytnost hříchu a vykoupení a z hlediska lidského hříchu Boží laskavé rozhodnosti. Film Mela Gibsona je na hony vzdálen novému ožívání antisemitismu a antijudaismu, nýbrž naopak nutí své diváky, aby prohloubili své chápání souvislostí: jsou totiž zcela nesporně odpovědní za Kristovo utrpení a smrt.

Jaké účinky bude film podle vás mít?

P. Di Noia: V celých dějinách křesťanství byli křesťané vždy vyzýváni, aby rozjímali o Kristově utrpení. Spiritualita velkých světců – Františka, Dominika, Kateřiny Sienské – byla určována úctou k trpícímu Kristu. Proč? Bylo zřejmé, že není bezpečnější cesty, jak může lidské srdce pochopit Boží lásku, která za nás vydala svého Syna, a přiměřeně na ni odpovědět. **Věřím, že je to tato láska, která dala srdci Mela Gibsona vzniknout tomuto filmu. Jen ten, kdo má srdce z kamene, může zůstat na tomto zcela výjimečném filmu nedotčen nevýslovnou Boží láskou, kterou nám chce Mel Gibson svým filmem zprostředkovat.**

*Z Maria heute 4/2004
přeložil -lš-*

Být studený, nebo horký

V historicky prvním polistopadovém hlasování o zákazu potratů navrhovatelé neuspěli. Zajímalo nás, jak tuto situaci vnímá v širších souvislostech jeden z předkladatelů, poslanec a kandidát do Evropského parlamentu, Jiří KARAS.

Před koncem postního období zamítla poslanecká sněmovna váš návrh zákona na plnou právní ochranu člověka od početí. Sdělovací prostředky nás okamžitě ujistovaly o drtivém a jednoznačném odmítnutí zákazu potratů. Jak jste to vnímal vy osobně?

V žádném případě bych nemluvil o jednoznačném odmítnutí. Tvzení, že tuto novelu podpořilo jenom několik lidí, je nepravdivé. Přibližně čtyřicet mých kolegů a kolegyně se postavilo proti zamítnutí tohoto návrhu. Dále byla řada dalších, kteří prostě neměli odvahu se vzepřít tlaku svých stran. Neříkám, že všichni byli pro navrženou verzi. Je nutné ale říci, že skoro čtvrtina přítomných poslanců chtěla ochranu počatých dětí alespoň zlepšit, což je vynikající zpráva.

Co pro vás bylo při projednávání a před ním nejtěžší?

Zařekl jsem se, že při rozpravě nebudu reagovat na omyly nebo lži vystupujících. Všichni poslanci totiž dostali od občanů před jednáním stovky informací i svědectví a jen slepý či slabomyslný je mohl nepochopit. Věděli, že prosazují zlo, a to ve velmi syrové podobě. Mlčet k vystoupení kolegů obhajujících potraty a nechat se ostouzet bylo pro mne jednoznačně nejtěžší.

Jaké odhadujete další šance na změnu v naší společnosti?

Nesmírně veliké! Ti, kdo si mohou přečíst přepis rozpravy na internetu, zjistí, že za jediný rok se seriózní debata posunula tak, jak si to nikdo nepředstavoval. Už se nejedná o zesměšňování a hrubé urážky, už nejsou potraty obhajovány jako moderní věc. Všichni, snad kromě extrémních feministek, se shodnou

na tom, že se jedná o zlo. To se podařilo ne mně, ale díky Bohu a tisícům modliteb, díky obětem a ochotě pro druhé něco udělat. Spor je teď pouze o to, jakými kroky potraty omezit či zastavit. Boj o záchranu života počatých dětí tedy v žádném případě nekončí. Další varianta zákona může být předložena v nejbližší době. Vzhledem k tomu, že ochrana života před narozením je zakotvena i v Listině základních práv a svobod, zvažují také podání ústavní stížnosti.

Mnoha věřícím se ale zdá, že se svět obrací spíše ke zlu, než aby se vracel k Bohu...

V každé válce je nejdůležitější morálně rozložit nepřítele. Vzít mu odvahu. O to se snažili nacisté, komunisté, a dnes jsou to síly, které chtějí zničit křesťanské hodnoty. Tento tlak v posledních letech získává na intenzitě. U nás jsme to tolik nevnímali, neboť jsme otevřeně nešli proti světu, spíše se mu často naivně podbízel. Pokud se věřící probudí a budou chtít dát Krista druhým, budeme žít. Pokud necháme bližní tzv. tolerantně či spíše z vlastní zbabělosti v beznaději, tak s nimi i sami zahyneme.

Proč myslíte, že vaši kolegové hlasovali pro tak očividné zlo, že se spojili komunisté, socialisté i liberálové?

LIPOVÝ KŘÍŽ – společnost pro kulturní identitu ve spolupráci s pražskou pobočkou Unie křesťanských pedagogů vás zve na přednášku Plk. JUDr. Jiřího Komorouse **DROGOVÁ POLITIKA ČR**, která se bude konat v úterý 4. května 2004 v 18 hod. v kavárně Křesťanského domova mládeže u sv. Ludmily, Francouzská 1, Praha 2. V rámci tohoto filosoficko-teologického cyklu budou další přednášky vždy první úterý v měsíci tamtéž.

Sdružení Vrstevnice zve **mládež ve věku 15–35 let na poutní zájezd na Sardinii**. Kvalitní duchovní program, toulání po horách, koupání v moři, soutěsky, jeskyně, vodopády, doprava klimatizovaným autobusem Mercedes. Cena včetně stravy 8 900 Kč. Termín: 2. 7. 2004 – 18. 7. 2004. Kontakt: www.vrstevnice.cz, telefon 777 640 206.

Celý boj je zápasem o kult, o to, komu se má vzdávat pocta: jestli Bohu, nebo člověku. Všichni, které uvádíte, mají společné komunistické dogma: Bůh neexistuje. Jen člověk je pánem světa. Pánem nad životem a smrtí. Proto stále zdůrazňují plánování dětí nebo právo na jejich odstranění, tvrdí, že žena nemusí být matkou, považují rozdílnost pohlaví za naučenou věc, homosexualitu za normální a sebevraždu za výhodu. Společným jmenovatelem je popření Boha. Je to starý trik, který už úspěšně vyzkoušel ďábel v ráji.

Řada lidí se obává, že při vstupu do Evropské unie tlak na kulturu smrti zesílí...

Zcela jistě ano, pokud se tomu nepostavíme. Říká se, že jsme mnohem ateističtější země než Západ, a v určitém smyslu je to pravda. To ale neznamená, že by byl Západ lepší. Kdo je lepší – ten, který se vzbouří proti Bohu, nebo ten, komu je Bůh lhostejný? Právě ta lhostejnost Západu je snad ještě zhoubnější než obyčejný ateismus. Ateista je totiž také věřící, a i když věří, že Bůh neexistuje, stále hledá pravdu. Víra je i citová kategorie a člověk obdařený citem má naději, že vycítí, co je správné.

Kandidujete do Evropského parlamentu, co si představujete, že je tam možné dělat?

Za prvé jsem na osmém místě kandidátky. To je na normálně nevolitelném místě. Pokud mne lidé nebudou volit, to znamená kroužkovat číslo před mým jmé-

nem, tak není o čem diskutovat. Pokud ale těch zhruba dvacet tisíc preferenčních hlasů dostanu, pak se především pokusím probudit katolické jádro v Evropském parlamentu. To je to, co podle mne potřebuje Evropa.

Proč zdůrazňujete katolické jádro a ne všeobecně křesťanské?

Spolupráci všech církví považují za velmi prospěšnou. Katolíci však kromě toho, že jsou v Církvi založené Ježíšem Kristem a tím i posilování svátostmi, mají také mnohem lepší pozici. Mají připravené podklady a stanoviska k otázkám dnešní doby jako je klonování, transplantace, genetické manipulace, eutanázie a podobně. Nejsou odkázáni pouze na odborné komise a mají za sebou pevné útočiště a autoritu.

Překvapil jste mne trochu, že jako politik neslibujete, že právě vy více získáte ze společného koláče...

Slibovat voličům, že já toho nejvíce utrhnu, je podle mne jako obírání chudáka. Měli bychom si uvědomit, že Evropa není rájem, ale misijním polem, které může být brzy velmi kruté. Navíc si už možná lidé všimli, že tolik neslibuji, ale spíše se snažím něco udělat. A s úctou k druhým říkám, co si myslím, i když to není vždy všem vhod.

Co závěrem ?

Věřím, že naše společnost si váží otevřeného jednání. Když jsem byl na předpremiéře filmu Umučení Krista od Mela Gibsona, viděl jsem, jak naši levicovní novináři, kterých tam mohlo být skoro dvě stě, byli pohnuti. Věřím, že pokud my katolíci nebudeme bránit Bohu a nebudeme v tomto slzavém údolí předstírat konzumní ráj na zemi, máme naději, že kultura života, která vyžaduje oběti, nezůstane jen zbožným přáním.

Ptal se Ferdinand Peroutka

PAPEŽ PIUS XII. (13)

„Jedním podobenstvím,“ řekl jsem, „které zná každý, kdo zná něco z Bible. Podobenstvím o ztraceném synovi.“

Legační rada se na mě překvapeně podíval. „Snad je pro papeže Německo od Marxe až k Hitlerovi, od Eisnera k Pieckovi ztraceným synem, jehož návrat do otcovského domu Svatý otec očekává s láskou, o co bolestnější, o to větší.“

„Možná, že máte pravdu,“ míní rada zamyšleně. „Já pocházím z Mnichova, z katolické rodiny, která s úctou vzpomíná na muže uprostřed nás, který se potom stal papežem, a cítí to jako osobní vyznamenání. Víte však také, jak byla nunciiovi Pacellimu v r. 1918 jeho láska k Německu, jeho péče o zajatce, jeho pokus zprostředkovat mír odměněny? Revolverem!“

Nevěřicně jsem se otázel: „Kdo se mohl odvážit ohrožovat papeže revolverem?“

„Tedy,“ odpověděl rada, „nebyl Pacelli ještě papežem, nýbrž nunciem. A v Mnichově byla v r. 1918 vyhlášena revoluce. Pacelli se však zdráhal opustit svůj úřad. Při tom se pak přihodila ta událost s revolverem.“

Rada vyslanectví pozvedl sklenici. Ale aniž by se napil, díval se zamyšleně přes její okraj někam do prázdna, jako by hleděl zpět do oné doby, do listopadu 1918.

Císařská říše se rozpadla přes noc. Přišla hodina zhroucení. Ve čtvrtek 7. listopadu kolem čtyř hodin odpoledne byl nuncius Pacelli ve své pracovně na nunciatuře v Briennské ulici. Mnichov, jindy tak dobromyslné město, nebylo dnes k poznání. Sociální demokrat Kurt Eisner, až dosud spisovatel, kterého bylo léta vidět v mnichovských kavárnách, svolal shromáždění na Tereziánskou louku. Nikdo ho až dosud nebral vážně. Říšským soudem v Lipsku byl roku 1915 odsouzen pro velezradu na několik let káznice, včera byl na nátlak levicových stran amnestován a pro-

puštěn z káznice v Landsbergu. Nyní se v poledních hodinách nahrnuly desetitisíce lidí do velkého polokruhového prostoru pod Bavií. Desetitisíce váleku unavených, nespokojených obyvatel, dychtících po míru. V celém Německu to už vřelo. V Kielu se vzburili rudí námořníci na válečných lodích.

Hrabě Hertling, dříve bavorský ministr zahraničí, potom kancléř Říše, dokud ho nevystřídá princ Max Bádenský, vstoupil na nunciaturu v lodenovém klobouku, odolném proti každému počasí, staženém do obličje. Nechal se ohlásit. Když návštěvník vstoupil, Pacelli seděl u svého psacího stolu. Povstal a pozdravil hraběte Hertlinga.

„Všechno se stalo tak, Excellence, jak jste to předpověděl,“ vysvětloval Hertling v prudkém rozčilení. Na pokyn Pacelliho se posadil. „Místo kompromisního míru, který chtěl papež, dostaneme teď mír nadiktovaný vítězi. O pádu dynastií se nepochybuje. Trvání Říše se zdá ohroženo. Vy, Excellence, jste to všechno předpověděl už v roce 1917 panu Bethmannu Hollvegovi!“

Hrabě Hertling vyskočil ze svého křesla. Byl nervózní a ještě více ho znervozňoval klid, který vycházel z Pacelliho.

„Rudí námořníci z Kielu táhnou na Mnichov,“ pokračoval Hertling. „Ještě dnes má být vyhlášena republika. Diplomacická zastoupení, která byla akreditována u dvora, už opustila město. Jak se právě dovidám, měl také král opustit rezidenci.“

Tato slova neznamenal nic jiného nežli varování nunciiovi: Prchněte také!

Pacelli poděkoval hraběti Hertlingovi za návštěvu a za jeho zájem, který mu projevil v této těžké chvíli. Doprovodil hosta ke dveřím a po jeho odchodu zůstal sám.

Ne. Byl rozhodnutý neprchnout. Byl rozhodnutý zůstat. Bylo to nějaké vnitřní poslání, kte-

ré od něho žádalo, aby hledal své místo tam, kde je bída a zmatek největší.

Pacelli tedy zůstal v Mnichově. Nevšiml si příliš revoluce, vlastně pokusu o revoluci, jak víme dnes. Pokračoval v tom, co dělal v posledních letech: navštěvoval zajatecké tábory, přinášel pomoc potřebným, urovnával rozpory.

I když se město podobalo rozhrabanému mraveništi, i když se střelelo na každém rohu, jezdil nuncius ve svém kočáru ulicemi.

S chladným zájmem pozoroval Pacelli z oken svého kočáru rudé gardisty. Mnohý z nich hodil po jeho staromódním kočáru zlý pohled. Každé dítě ve městě znalo hubenou, tmavou postavu pod římským kloboukem s širokým okrajem.

Vojenská rada se samozřejmě zabývala také Pacellim. Tento nuncius, jak zjistili noví mocipáni, neměl z nich vůbec strach. Zvláštní! Ale ten muž z Říma znamenal nebezpečí. Copak nebyla Církev nepřítelem revoluce? Copak může být papežův vyslanec něčím jiným než špiionem?...

„Symbol koruny, král, už není k zastížení. Unikl nám!“ zvolal jeden z řečníků v dělnické a vojenské radě. „Škoda! Ale symbol Círky, tento Pacelli, sedí ještě ve městě!“

„Vykouřit!“ zvolal druhý.

„Opatrnost!“ připomínal třetí.

Někdo navrhl: „Vezměte nunciaturu do zajetí jako rukojmí!“ Ale návrh narazil na odpor. Na dvoře Luitpoldova gymnázia už byli rukojmí ukvapeně postříleni.

Nakonec je rozhodnuto na nunciaturu zaútočit. Je dán rozkaz: „Útočný oddíl – do Briennské ulice!“

Najednou stojí v sále nějaký Ital. Nikdo neví, jak se dostal dovnitř. Snad to byl nějaký válečný zajatec-důstojník, který byl nyní propuštěn? Tlačí se shromážděním až ke stolu, kde zasedá vojenská rada. Aby si zjednal sluchu, udeří vycházkovou holí silně do stolu. Přeskakuje mu hlas, když křičí:

„Protestuji jménem italské vlády proti porušení exterritoriality nunciatury!“

Mužův dělnické a vojenské rady se zmocní pochybnosti. O exterritorialitě – nedotknutelnosti vyslanectví – už kdysi slyšeli. Nikdo nechce mít v tomto okamžiku nepříjemnosti se zahraničím. Následuje tedy rozkaz: Útok na nunciaturu odvolat!

Ale komando je už na cestě. Zrušení rozkazu neobdrží. Velitel útočného oddílu už buší pěstí na vrata nunciatury. „Otevřít! Otevřít – jménem lidu!“ Zevnitř žádná odpověď. Jen mlčení. „Vypáčit!“ rozkazuje velitel. Námořníci s rudými nárameníky se rozpráhují pažbami pušek, chtějí vytlouct výplň dveří. Jeden z nich nedopatřením udeří na kliku a zjistí: dveře nejsou vůbec zamčeny. Vojáci se vyrojí schodištěm do haly. Nikde ani človíčka. Úplné ticho. Zdá se jim to podivné. Čistě navoskovaná parketová podlaha a vůně čistoty je činí nejistými. Na to není v Německu už nikdo po léta zvyklý! Otvírají dveře za dveřmi. Nic není zamčeno. Nikde ani človíčka. Nikdo zde nevolá o pomoc, nikdo neprosí o milost. To je těm mužům nové. Něco úplně jiného než u všech došavadních akcí.

(Pokračování)

Země, kde křesťanů neubývá, nýbrž přibývá

Čínská církev roste uprostřed pronásledování

Rozhovor s P. Bernardem Cervellerou,
ředitelem agentury „Asia News“

Je zatčení biskupa Wei Jingyi ojedinělý případ, nebo součást velké strategie utlačování a pronásledování čínské podzemní církve?

P. Cervellera: Není to vůbec ojedinělý případ. Měsíce předtím zahájila čínská vláda novou kampaň proti podzemním církvím: katolíkům, protestantům i jiným náboženstvím, která se nepodřizují vládní kontrole. Nejsou registrována u úřadu pro náboženské záležitosti, jsou proto ilegální a často obviňována, že „ruší veřejný pořádek“. V mnoha oblastech se slídí po jednotlivých křesťanech z podzemí, aby byli přinuceni připojit se k vlasteneckému sjednocení, které je prodlouženou rukou vlády, kontrolující církve. Úsilím vlády je vytvořit jedinou církev, která by byla vyňata z poslušnosti vůči papeži. Ti, kteří se nechtějí připojit, jsou zatýkáni a jejich kostely jsou zbořeny.

Jaká je situace katolíků v Číně? Jak se vyvíjí vztah mezi podzemní a vlasteneckou církví?

P. Cervellera: S vlasteneckým sjednocením je to stále horší. V poslední době jmenoval stát do funkce sekretářů ateisty, kteří církve řídí podle státních svetonázorových a hospodářských zájmů. Na druhé straně se má úředně uznaná církev lépe. Křesťané, biskupové a kněží obou církví stále více spolupracují. Nejméně 80 % biskupů úřední církve je v kontaktu s papežem. Proto i oni jsou pronásledováni a sledováni.

Popsal jste v jedné své knize Čínu jako ríši mezi trhem a útlakem, že hospodářský růst jde na úkor národa a nemění nic na utlačovatelské politice státu.

P. Cervellera: Společnost, která má alespoň ve městech velký hospodářský rozvoj a přitom nedbá na lidská práva a náboženskou svobodu, nerespektuje ani hospodářskou svobodu. Případy korupce, násilí a nevyplácených mezd dělníkům ukazují, že i čínské hospodářství je nemocné. Není to pouze otázka nerespektování náboženské svobody.

Jaké jsou vyhlídky katolíků v Číně?

P. Cervellera: Velmi dobré. Každý rok je pokřtěno nejméně 150 000 dospělých. Mezi protestanty je jich ještě více. Lidé jsou nespokojeni s čínskou vlnou kapitalismu a ztratili všechny iluze o marxismu. Chudí hledají útěchu, mučedníci vybízejí k horlivosti. To všechno vede k touze po stabilních hodnotách a hlubším smyslu života. Mimo to mezi těmi, kteří se drží víry, je mnoho mladých, vzdělaných lidí a odborníků, lidí, kteří mohou ovlivňovat společnost. Jeden čínský biskup řekl před nedávnem: „Je to plodná doba pro evangelizaci.“

Podle Zenit

Liturgická čtení

Neděle 25. 4. – 3. neděle velikonoční
1. čt.: Sk 5,27b-32.40b-41
Ž 30(29),2+4.5+6.11+12a+13b
Odp.: 2a (*Chci tě oslavovat, Hospodine, neboť jsi mě vysvobodil.* Nebo: *Aleluja.*)
2. čt.: Zj 5,11-14
Ev.: Jan 21,1-19

Pondělí 26. 4. – ferie
1. čt.: Sk 6,8-15
Ž 119(118),23-24.26-27.29-30
Odp.: 1 (*Blaze těm, kteří krácejí v zákoně Hospodinově.* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Jan 6,22-29

Úterý 27. 4. – ferie
1. čt.: Sk 7,51-8,1a
Ž 31(30),3cd-4.6ab+7b+8a.17+21ab
Odp.: 6a (*Do tvých rukou, Hospodine, svěřuji svého ducha.* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Jan 6,30-35

Středa 28. 4. – nez. pam. sv. Petra Chanela nebo sv. Ludvíka Marie Grigniona z Montfortu
1. čt.: Sk 8,1b-8
Ž 66(65),1-3a.4-5.6-7a
Odp.: 1 (*Jásejte Bohu, všechny země!* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Jan 6,35-40

Čtvrtek 29. 4. – svátek sv. Kateriny Sienské
1. čt.: 1 Jan 1,5-2,2
Ž 103(102),1-2.3-4.8-9.13-14.17-18a
Odp.: 1a (*Veleb, duše má, Hospodina.* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Mt 11,25-30

Pátek 30. 4. – nez. pam. sv. Zikmunda nebo sv. Pia V.
1. čt.: Sk 9,1-20
Ž 117(116),1.2
Odp.: Mk 16,15 (*Jděte do celého světa a hlásejte evangelium.* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Jan 6,52-59

Sobota 1. 5. – nez. pam. sv. Josefa, Dělníka
1. čt.: Gn 1,26-2,3
nebo Kol 3,14-15.17.23-24
Ž 90(89),2.3-4.12-13.14+16
Odp.: 17c (*Pane, dej zdar práci našich rukou!* Nebo: *Aleluja.*)
Ev.: Mt 13,54-58

Breviář pro laiky

Uvedení	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO
do první modlitby dne:	25. 4.	26. 4.	27. 4.	28. 4.	29. 4.	30. 4.	1. 5.
Antifona	518	518	518	518	1741	518	1357
Žalm	783	783	783	783	786	783	783
Ranní chvály:							
Hymnus	518	518	518	518	1742	518	1325
Antifony	540	1046	1062	1076	1742	1107	1325
Žalmy	1030	1046	1062	1076	813	1108	813
Kr. čtení a zpěv	540	544	547	550	1743	556	1326
Antifona k Zach. kantiku	540	544	547	550	1355	1356	1358
Prosby	541	544	547	550	1743	556	1326
Záv. modlitba	541	545	548	1355	1355	1356	1358
Modlitba během dne:							
Hymnus	519	519	519	519	519	519	519
Antifony	519	519	519	519	519	519	519
Žalmy	1035	1051	1067	1081	1097	1113	1128
Krátké čtení	541	545	548	551	1745	557	560
Záv. modlitba	541	545	548	551	1355	557	560
Nešpory:							
Hymnus	517	517	517	517	1746	517	517
Antifony	538	542	1056	1072	1087	1118	561
Žalmy	1025	1040	1057	1072	1087	1118	1133
Kr. čtení a zpěv	538	542	546	549	552	1749	561
Ant. ke kant. P. M.	539	543	546	549	552	1356	562
Prosby	539	543	546	549	552	1750	562
Záv. modlitba	541	541	545	548	1355	1355	564
Kompletář	1238	1242	1247	1250	1254	1257	1238

